

90 СУ „Генерал Хосе де Сан Мартин“ гр. София

НАРЪЧНИК

Изготвен от:
Екип начални учители
от 90 СУ

София, 2018 г.

Въведение към наръчника

Наръчникът е създаден с цел да:

- представи структурата на всяка една от дейностите в иновативния проект;
- улесни работата на учителя с нововъведенията в учебната програма;
- предложи примерни разработки на уроци.

1. Целодневна организация на дейностите:

- енергиен старт;
- час блок;
- творчество;
- релакс;
- зони за подпомагане;

2. Интерактивни методи и електронни платформи за обучение:

- Jump Math, Jumpido, Envision, SOLE, Class Dojo.

ЕНЕРГИЕН СТАРТ

1. Цел: повишаване на тонуса.

Учениците се тонизират чрез физическа активност, която гарантира готовност за умствена работа. Подготовка - тип замявка за събуждане и придобиване на енергия за учене.

2. Ход:

Определяне на настроението в началото на деня (5 мин.) чрез различни техники (споделяне, „емоциометър“, идеи за деня и т.н.). Децата избират какви от посочените теми да бъдат включени за деня (може и повече от една тема).

Глобални теми:

- Гимнастика – с различни типове упражнения
- Хора и танци
- Ритмика – изпълнение на танци с ритмични движения
- Забавни игри за концентрация
- Щафетни игри с музикален съпровод ритмични упражнения

3. Преход към следваща дейност - концентрация (5мин.)

За преход към мисловна дейност може да се включат различни игри с цел активиране на вниманието. С така изградената структура за начало на деня децата са максимално готови за ефективна концентрирана работа.

Клас: I A

Преподавател: Десислава Поповска

Час: Енергиен старт

Тема на урока: Споделяне

Цел: Оpozнаване и изразяване на чувства и емоции

Дни и теми	Идеи за реализирането на отделните етапи
<u>Понеделник:</u> - Споделяне на най-интересните мигове от почивните дни	Учителят започва разговорът, като обяснява, че всички семейства са различни и всяко едно има своите интереси, навици, обичаи и възможности. Когато споделяме какво сме правили през почивните дни, се опознаваме по-добре, а може и да се вдъхновим едни от други.
<u>Сряда:</u> - Игри с ритъм; - Обсъждане на важна или интересна тема, свързана с периода или с конкретни събития	Ритъмът дава добро настроение и помага на по-притеснителните деца да се отпуснат. Следва тема, която много често е предизвикана от поведението на конкретно дете, но не касае само него. Положителна или негативна, ситуацията дава повод за споделяне на мнения от останалите как биха постъпили те.
<u>Петък:</u> - Споделяне на всеки какво е чел през изминалата седмица	Учителят започва споделянето, като обяснява, че всеки човек се научава да чете на различна възраст и е много важно да се открие интересно за него четиво. Подканя децата да споделят за всичко прочетено, независимо дали е само едно изречение или една дума. Във всеки клас има деца, които обичат да четат и те помагат на останалите да разберат, че четенето може да бъде забавно като играта.

БЛОК ЧАС

1. Цел:

Ефективност на образователния процес

Правилно и трайно усвояване на учебния материал чрез стимулиране на любознателността и стремежа към знания и изграждане у учениците на умения за рационално и самостоятелно учене:

- Удовлетворява максимално потребностите на учениците;
- Извлича времето от момента на тяхната най-ефективна работа;
- Времето за провеждане на часове в блок дава възможност за редуване на различни методи на преподаване.

2. Ход

Часът блок започва след Енергийния старт - сутрин или Релакс - следобед. При започването му децата са бодри, ентузиазирани и отпочинали. Те са съсредоточени към новата тема, която следва да се представи. Часът продължава 60 минути и включва задължителната подготовка и самоподготовка по предмета. Времето може да се разпредели според темата на урока. С този час се цели учениците да затвърдят знанията по дадената тема и да не се налага да работят вкъщи, което им спестява писане на домашна работа. След като учителят представи темата, предвидена за часа, децата могат да задават въпроси и отново с помощта на учителя да запишат допълнителни задачи, с които се упражняват и затвърждават знанията и уменията им. Часът блок може да се разнообрази по преценка на учителя, като се ползват интерактивна дъска и/или други иновативни методи, включени в проекта (работа в екип, Jump Math, SOLE, Envision, Jumpido, Уча се, електронни учебници и др.), които са предварително подготвени.

3. Рефлексия

В часа блок учениците научават и упражняват повече от предвиденото. Затова може да се каже, че е изключително полезен.

Клас: 1 В

Преподавател: Катя Панова

Предмет: Математика

Тема на урока: Броене назад

Тип /вид/ на урока: по системата Jump Math

Визия и цели	<p>1: Цел на урока Учениците да броят назад числата от 100 до 0.</p>
	<p>2: Очаквани резултати Учениците броят в обратен ред, като осмислят последователността на числата.</p>
	<p>3: Ресурсно осигуряване. Материали и оформление на класната стая Карти с числата до 20. Табла с букви на стената. Табла с думи на стената.</p>
Избор на методи	<p>1. Отваряне (10 мин.) Започвам с написани на дъската числа от 0 до 5. Учениците да ги прочетат на глас заедно. После изтривам едно от числата и ги приканвам да ги прочетат на глас, като не забравят да кажат пропуснатото число. Това е връзката с предишните уроци (учениците могат да броят напред). Заинтригувам учениците с игра на топка - хвърлям топката на някого и казвам 4, ученикът хваща и казва предходното число. Така ги подготвям за броене в обратен ред. Изписвам на дъската числата от 5 до нула и повтарям упражнението.</p>
	<p>2. Въведение на нов материал (20 мин.) Повтарям горната поредица от упражнения с броене назад от 10 до 0, от 20 до 0, от 100 до 0. Показвам на учениците връзката между броенето напред и назад. Очаквам с по-големите числа някои ученици да бъдат затруднени с броенето назад. Предлагам им да си помогнат, като броят напред. Нивото на разбиране ще проверя с работа в учебната тетрадка (NS1). Преглед на изпълнение на писмени задачи в час. При затруднения помагам да преброят правилно. Предлагам готовите със задачите ученици да отидат при затруднените се и да им помогнат.</p>
	<p>3. Водена практика (15 мин.) За да упражнят знанията си и да осъществят тяхната връзка с реалния свят, питам учениците кога хората броят назад (броят секунди, преди да се включи друга светлина на светофара; броенето до определен момент-изстрелване на ракета, Нова година, оставащото време до някой мач, времето за печене в микровълнова фурна и т.н.). За да надградят към трудното, ги питам коя група числа идва след тридесет; коя група числа идва преди тези, започващи с четиридесет, шейсет и т.н. За да проверя дали разбират преподаването, използвам карти от 0 до 10. После и карти до 20. Обръщам ги с лицето надолу и предлагам учениците да идват и да ги подредят на дъската в обратен ред.</p>

Устно оценяване чрез обратна връзка -поощрение, насърчаване и похвала за всяко положено усилие.

4. Самостоятелна практика (10 мин.)

Учениците упражняват самостоятелно знанията в работната тетрадка. За разширяване на знанията и уменията използвам връзка с литературата. От таблата с букви учениците образуват двубуквени и трибуквени думи. Четат ги назад, например кос- сок. Упражнението продължава с таблата с думи. Там присъстват думи, които се четат по един и същи начин, например как, Ана, потоп и др. Децата могат да стават, да посочват думите от стената. Работят по двойки, за да измислят нови думи, които да се четат отзад напред.

5. Затваряне (5 мин.)

Учениците получават бонус задачи сами да се досетят за думи, които се пишат по един и същи начин назад и напред. Задавам им въпроси за какво се използва броемето назад в живота и за какво биха го използвали те. Поставям им домашна задача да проучат още възможности.

Клас: 4 В

Преподавател: Райничка Лазарова

Предмет: Български език и литература - ЗИП

Тема на урока: Числително име

Тип /вид/ на урока: затвърдяване на знанията

Визия и цели	<p>1: Цел на урока Затвърдяване на уменията учениците да откриват числителните имена в потока на речта. Да разпознават видовете числителни имена.</p>
	<p>2: Очаквани резултати Учениците трябва да могат да открият в потока на речта числителните имена, да определят вида им и правилно да ги употребяват.</p>
	<p>3: Ресурсно осигуряване. Материали и оформление на класната стая Помагало по БЕЛ–ЗИП Чиновете са изтеглени в двата края на класната стая, така че в средата да има празно пространство.</p>
Избор на методи	<p>1. Отваряне (3 мин.) В час по български език и литература вече сме работили урока за числително име, а в настоящия час ще упражним новите знания. Много е важно да могат правилно да използват видовете числителни имена и ние този час ще упражняваме точно това. Освен това много често ни се налага да използваме числ. име.</p>
	<p>2. Въведение на нов материал (3-4 мин.) Актуализираме знанията за числително име, видове и как /с помощта на кои въпроси/ ги откриваме в потока на речта. Очаквам на този етап да бъркат вида на числ. имена. В такива моменти ще поправяме грешките. Нивото на разбиране проверявам в хода на урока при всяко следващо упражнение. Очаквам в края на часа всички да са разбрали /усвоили/ материала. Изисквам да демонстрират знанията с вдигане на ръка. В същото време и аз посочвам кой да отговаря.</p>
	<p>3. Водена практика (20 мин.) Най-напред работим в помагалото, сами четат текста на Екзюпери „Малкият принц на четвъртата планета“. Отговарят на два кратки въпроса по съдържанието. Откриват в текста всички числителни като ги подчертават, един ученик ги прочита. Следва задача, учениците да запишат само числителните редни имена. Отново ги прочитаме, проверяваме за пропуски, коригираме. Следващата задача е за поправяне на грешки в текст, където числителните имена играят ролята на подлог в изречението. Припомняме правилото, че подлогът винаги се членува с пълен член. Четем текста и проверяваме за грешки. На дъската съм написала следните думи: сутрин, надвечер, Петко, тропет,</p>

сестри, десетица. Ограждаме само онази част от думата, в която се съдържа числително име. Питам думата „десетица“ числително име ли е? А какво е? /съществително име, понятие от математиката. Играем играта „Довърши изречението“. Подавам: Снежанка и ...; Али Баба и; Вълкът и; Двама се карат; Две дини под; Ако излъжеш един път Всеки, който довършва изр, обяснява какъв вид числително име е употребил. Следва зад. с въпроси от учителя: В кой клас си?; На кой чин седиш?; Кой номер си в класа?; Кой по ред е този час? И др подобни ако има време. След отговора обясняват редно или бройно числително са използвали. Коментирам изпълнението.

4. Самостоятелна практика (6-7 мин.)

Ставаме и правим кръг в средата на стаята. Искам всеки ученик да каже по едно бройно или редно числително име. Така всеки е проверен дали разпознава числителните имена.

Отново в кръг обявявам следващата игра. Като назова числително бройно всички са прави, като назова редно – всички клякат. Так ясно се виждат грешките. Играем, докато се коригираме.

5. Затваряне (5 мин.)

Нужно ли е да разпознаваме числителните имена? А правилната употреба на видовете? Защо?

Обобщавам, че са се справили много добре и заслужават аплодисменти.

Час ТВОРЧЕСТВО

1. Цел:

Развитие на креативност, въображение и творчество чрез учебните предмети музика, изобразително изкуство, технологии и предприемачество, физическо възпитание и спорт. Създаване на условия за творческо развитие, личностно израстване и максимално разтоварване след сутрешния блок.

2. Ход:

Урокът започва с поставяне на темата, която може да бъде осъществена в рамките на един или повече учебни часове. Учителят избира какъв интерактивен метод ще използва при представяне и изпълнение на темата. Часът по Творчество включва различни дейности като рисуване, апликиране, пеене, танцуване, игри с ритъм, театрални етюди. Всеки ученик има време да се подготви, в зависимост от спецификата на поставената задача. Децата представят индивидуално или в екип своята идея. При необходимост и интерес от децата в края на часа се организира кръгче, на което се коментират отделните проекти и идеи. Насърчава се развитието на ключови компетентности, творчески способности и умения за живот, необходими на учениците в съвременното общество. Създават се и се развиват у учениците навици за самостоятелен труд и работа в екип.

3. Преход към следващата дейност - следва време за обяд, игри навън и релакс.

Клас: 3в клас

Преподавател: Виолета Сугарева

Предмет: Творчество

Тема на урока: ”Измисли приказка”

Тип /вид/ на урока: Упражнение

Визия и цели	<p>1. Цел на урока Да развият въображението си; да се формират умения за измисляне на собствена история; развиване на умения за езиково оформяне на тест.</p>
	<p>2: Очаквани резултати Учениците да могат да съчиняват своя приказка; умения за работа в екип.</p>
	<p>3: Ресурсно осигуряване. Материали и оформление на класната стая Разделени са на групи – 4 на брой, лист, химикал и цветни моливи.</p>
Избор на методи	<p>1. Отваряне 5 мин.) Съобщавам на учениците, че ролята им в този час е важна, тъй като първо ще съчиняват, а след това ще представят по интересен и интригуващ начин своята приказка пред останалите. Във всеки екип един започва, а всеки следващ продължава по смисъл приказката.</p>
	<p>2. Въведение на нов материал 5 мин.) Използвам метода за групова работа. Учениците вече притежават умения за работа в екип и могат сами да разпределят ролите си /кой ще започне пръв и кой ще завърши и как ще бъде представена историята/. Определя се време за съчиняване на приказката и нейното представяне.</p>
	<p>3. Водена практика 20 мин.) Чрез създадената творческа и непринудена обстановка ще се даде възможност по- свободно да изказват свои мисли, въз основа на придобити знания в часовете по български език и литература. Учениците сами избират екипа си, така че да се чувстват възможно най-добре, докато творят.</p>
	<p>4. Самостоятелна практика 15 мин.) Това е етап на представяне на приказката. Той е най-интересен за децата. Имат възможност да проявят креативност при самото представяне на своята приказка. Някои я представят като театър, други под формата на комикс, трети като книга.</p>
	<p>5. Затваряне 5 мин.) Споделят с какво им е бил полезен този урок.</p>

Клас: 3

Преподавател: Ирена Налбантова

Предмет: Творчество /SOLE/

Тема на урока: ” Празниците през месец март”

Тип /вид/ на урока: За разширяване на знания

Визия и цели	<p>1. Цел на урока Учениците да обогатят знанията си за празниците и важността им за нас, българите.</p>
	<p>2: Очаквани резултати Да могат свободно да представят знанията си пред съученици, учители и други гости. Да анализират, обобщават информация и да задават въпроси. Да използват тези знания и в други уроци и ситуации.</p>
	<p>3: Ресурсно осигуряване. Материали и оформление на класната стая Необходима е налична интернет връзка, мобилни телефони, таблети или лаптопи. Листа и химикали за писане, цветни моливи за илюстриране.</p>
Избор на методи	<p>1. Отваряне (5 мин.) Задавам т. нар. „голям въпрос” на учениците:” Защо са важни празниците през март?” Записвам на дъската ключови думи като – символика, традиции, обичаи, обреди, национален, 1 март, 3 март, 8 март, международен. Тези думи ще помогнат на учениците да търсят отговори на конкретни въпроси, които да доведат до отговор на „големия въпрос”. Може учителят да сподели, че това, което прочетат и научат ще бъде ценно за изпълнение на творческа задача-съчинение в час по български език или литература. Защо за мен са важни празниците? Или при изготвяне на табло-празничен календар за месец март.</p>
	<p>2. Въведение на нов материал (5 мин.) Използвам интерактивен метод SOLE за постигане на целите на урока. Учениците са запознати с този метод и работят с интерес. Той дава възможност децата самостоятелно и организирано да търсят информация чрез мобилните си устройства. Могат да преценяват важността на информацията и доколко ще е интересна за останалите. Разделени са на екипи по 4-5 деца. Всеки има роля-един чете, друг записва, трети може да онагледи, чрез рисунка или символи по темата. Някой може да наблюдава какво се случва в другите групи.</p>
	<p>3. Водена практика (20 мин.) По време на извличане на информация и отговори на конкретни въпроси, учениците упражняват четивна техника, правопис, обогатяват речника си, уменията да работят в екип.</p>

Откриват непознати думи и термини/В конкретния урок напр. – „международен” / , които се разясняват от съученици или учител. Учениците по време на дейността са поставени в непринудена и естествена среда, с възможност да изберат с кого да работят, така че да се чувстват възможно най-добре. Не на последно място е и интересът на съвременните деца към мултимедийните технологии. Целият процес, разбира се е под контрола на учителя.

4. Самостоятелна практика (15 мин.)

Много важен етап е представянето на получената информация. Той е и любим за децата. Трябва по интригуващ и увлекателен начин всеки отбор да разкаже новостите по темата. При всяко следващо представяне не бива да има повтаряне, а отсяване и изтъкване на нещо, което не е споделено от другите.

Учениците проявяват креативност при презентирането .

В конкретния урок за празниците през март едната група ,например отбелязаха рожденият ден на Айнщайн, който има принос и в развитието на българите със значимите си открития”.

Друга група направиха колаж на трите празника-1,3 и8 март с изображение на прохода,мартеничка и роза-с червен акцент.

Някои обединиха чрез-- „родина, „майка”-празниците 3 и 8 март.

5. Затваряне (5 мин.)

Не винаги големият въпрос може да има отговор, който да бъде ясен и еднозначен, но отговорите на малките въпроси, които той е провокирал са достатъчно ценни за учениците.

РЕЛАКС

(„Релакс“ означава отпускам се, намалявам (усилията, напрежението).

1. Цел:

Релакс, зареждане - готовност за следобеден блок от учебни занимания.

Съществуват различни разтоварващи практики, които поне временно ни откъсват от напрегнатия ден- една от тях е релакс. Умората и стресът в съвременния живот ни идват в повече и е важно да се научим да релаксираме.

Релаксация – това е упражняване в навика да отпочиваме и да се зареждаме с нови сили. Дава много добри резултати при стрес, а и също е подходящо при усещане за психически дискомфорт. Една релаксация води до бързо и качествено облекчение като същевременно дава усещане за контролиране на умората. Така всеки, който се учи да релаксира, започва да гледа на състоянието си като на нещо, което може да контролира и с което може сам да се справи.

Психолозите препоръчват най-различни начини за отпускане. За да има една релаксация по-дълготраен ефект и за да се постигне максимален ефект, е необходимо редовно и продължително време тя да бъде прилагана. Физическата релаксация се измерва с нивото на мускулно напрежение.

Всеки човек има вътрешната способност да се саморелаксира, трябва просто да му бъде показано как да го прави. Релаксацията е физическа и ментална. Ние предлагаме и двете чрез възможността учениците да прекарат време в хоризонтално положение и съпътстващата го успокояваща музика. Това им дава възможност да си отпочинат от натрупаната умора до средата на деня и да успокоят мислите си. След релакс учениците са готови за учебните занимания в блок часовете. Времето за релакс подобрява концентрацията на учениците и контрола над мисленето им, води до отмора, емоционално отпускане и намаляване на агресивността и балансира поведението им.

2. Ход

След като обядват, учениците се връщат в стаите си, вземат определените за целта постелки, разгъват ги и заемат хоризонтално положение. Учителят пуска музика, която служи като фон на релакса.

3. Преход към следваща дейност

Отпочинали и заредени учениците се подготвят за следващия час блок.

ЗОНИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ

1. Цели:

Преодоляване на обучителни затруднения, свързани с четене, писане, математика, чужд език. Всяко дете да постигне напредък в областта, в която изпитва затруднения.

2. Ход

В часа могат да бъдат включени следните глобални теми:

- Учим заедно по: математика, български език и литература, човекът и природата и т.н. (според потребностите на учениците)
- Рефлексия
- Четем и мислим
- Кой какво знае?
- Работа в екип
- Учим се взаимно

Учениците работят в специално обособени зони по групи, с цел преодоляване на обучителни затруднения. Дете, което има заслужени резултати по съответните дисциплини и добро поведение, получава ролята на „отговорник на зоната” и има за задача да разясни и следи за правилното изпълнение на задачата, поставена от учителя. Едновременно работят всички ученици по различните предмети. Помощник-учителят – ученик, избран от преподавателя за заслуги (участие в час или други, предварително избрани от учителя критерии), следи за работата на всички групи. Той има за задача да изготви протокол за извършената дейност на всяка една група. Отговорникът на групата представя отчет пред помощник-учителя, а той от своя страна, обобщава данните и ги представя пред учителя. В края на часа всички деца, участвали в заниманието, получат точки в система, изработена от учителя за отчет на резултати и поведение (Class Dojo, друг вид тракер – стикери, печати и тн.).

Учениците усъвършенстват знанията си, като едновременно с това развиват умения за работа в екип, лидерски качества, презентационни и поведенчески нагласи за позитивно учене и вътрешна мотивация.

Клас: 3^б

Преподавател: Лилия Борисова

Предмет: Зони за подпомагане

Тема на урока: Учим заедно по математика и Човекът и обществото

Тип /вид/ на урока: за затвърждаване на знания

Визия и цели	<p>1. Цел на урока Повишена успеваемост по математика и Човекът и обществото по конкретни теми за нови знания от часовете в блок</p>
	<p>2. Очаквани резултати Съставят или решават вярно самостоятелно задачи за деление с опашка; Съставят сами текстови задачи за решение с две действия в един числов израз; Създават въпроси или отговарят правилно на въпроси, свързани с Първо българско царство; Познават на снимки български владетели.</p>
	<p>3. Ресурсно осигуряване. Материали и оформление на класната стая Ламинирани дъсчици за математика; Картончета с въпроси по човекът и обществото, касаещи първо българско царство; Снимки на български ханове и царе; Активна Клас Доджо платформа за своевременно отразяване на точките на всеки ученик.</p>
Избор на методи	<p>1. Отваряне (5 мин.) Задавам въпрос – Има ли деца, които чувстват, че имат нужда и могат да бъдат подпомогнати в напредъка в усвояването от свои ученици? Има ли деца, които могат да предадат свое придобито вече знание на техни съученици? Следва самостоятелно разделяне на учениците на 4 групи. Във всяка група самостоятелно обособяване на двойки – от помощник учител-ученик Определяне на протоколчик –ученик, който отразява по задени критерии работата на: помощник учителя: търпеливост при обяснение, точност при обяснение, вярно структуриране на въпросите ученика: изслушване, старание, точно и вярно изпълнение на поставените задачи. Протоколчикът се определя от учителя</p>
	<p>2. Въведение на нов материал (..... мин.) Този елемент липсва в час по Зони за подпомагане</p>

3. Водена практика (3 мин.)

Зоните за подпомгане включват основно самостоятелната работа на учениците в различни роли, без директната намеса на учителя. Учителят задава конкретната рамка, която е добре позната на учениците при системна работа в Зони за подпомагане, конкретизира темите, по които ще предстои подпомагане, упражнение и затвърждаване.

4. Самостоятелна практика (30мин.)

Учениците работят самостоятелно 15 мин. по математика, за това време отработват различен брой задачи според сформиранията група и успеваемостта на учениците в нея. Помощник учителите създават задачи по зададени изисквания от учителя, които се решават от ученика.

Следва работа 15 мин по човекът и обществото. В първите 5 мин. разменят карти с предварително изработени въпроси от учителя, в следващите минути продължават със създаване на въпроси и даване на отговори на различни въпроси свързани с първо българско царство.

Протоколчикът поставя точки на учениците в групата във всеки един етап от часа, обобщава получените точки на помощник учителите и учениците и ги предоставя на учителя , който ги въвежда в Клас Доджо.

5. Затваряне (2 мин.)

Учителят обобщава и комуникира резултатите в точки, всички се поздравяват за напредъка постигнат в този час на взаимно подпомагане.